

ISSN 1814 - 6961

ОТАН ТАРИХЫ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛ

**Үш айда бір рет шығатын ғылыми журнал
2018, № 1 (81)**

1/2018

Құрылтайшы:

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
Ғылым Комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты

Бас редакторы:

Зиябек Қабылдинов

Редакциялық алқа:

Р. Абдуллаев (Өзбекстан), Н. Аблажей (Ресей), Б. Аяған, М. Әбусейітова, С. Әжіғали, Н. Әлімбай, Б. Байтанаев, Қ. Жұмағұлов, Ғ. Кенжебаев, Б. Көмеков, Мансура-Хайдар (Үндістан), Р. Масов (Тәжікстан), Ә. Мұқтар, В. Плоских (Қырғызстан), Ю. Петров (Ресей), О. Смағұлов, Сон Ен Хун (Оңтүстік Корея), Е. Сыдықов, У. Фиерман (АҚШ), Питер Б. Голден (АҚШ), Осман Мерт (Түркия), А. Чубарьян (Ресей), Сидхарт Саксена (Ұлыбритания), Ширин Акинер (Ұлыбритания), Р.Г. Буканова (Башқортстан)

Жауапты редактор:

Ф. Шамшиденова

Редактор:

Р. Көбеев

Редакцияның мекен-жайы:

050100, Қазақстан Республикасы,
Алматы қ., Шевченко көшесі, 28,
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты,
«Отан тарихы» журналының редакциясы
Телефон: 272-68-46
E-mail: kazhistory@bk.ru
Электрондық мекен-жай:
www.iie.kz

Журнал Қазақстан Республикасының Ақпарат және қоғамдық келісім министрлігінде 1998 ж. 9 наурызда тіркеліп, N 158-ж куәлігіне ие болды.

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да көшірмелерге түсіргенде міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.

ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТАРИХ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ИСТОРИЯ SOCIAL-ECONOMIC HISTORY

МРНТИ 83.01.21

Бегалиева А.К.¹, Амирханов М.Б.², Айтуарова Б.М.³

¹КазНУ имени аль-Фараби, ст.преподаватель факультета
довузовского образования

²КазНУ имени аль-Фараби, ст.преподаватель факультета д
овузовского образования

³кандидат социальных наук, ст.преподаватель факультета
довузовского образования, КазНУ имени аль-Фараби

УПРАВЛЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННЫМ ПРОМЫШЛЕННЫМ СЕКТОРОМ ЭКОНОМИКИ В 20-Е ГОДЫ XX В.

В статье вопросы управления промышленным сектором экономики в 20-х гг. XX в. рассматриваются с позиции неoinституционального подхода, позволяющего выявлять обратные связи между экономикой и политическими институтами. Авторы доказывают, что, нэп не был законченной и целостной системой управления и представлял собой набор не всегда согласованных мер по ликвидации основных диспропорций народного хозяйства. Управленческие решения вполне вписывались в общую схему утверждения механизма централизованного управления государственной промышленностью, а рыночная тенденция реализовывалась преимущественно в периферийных секторах экономики. Попытки приспособления государственного сектора экономики к рынку в целях преодоления последнего создавали питательную среду для кризисных явлений.

Ключевые слова: новая экономическая политика, управление, промышленность, рыночные отношения, трест, Совнарком, внешняя торговля.

Бегалиева А.К.¹, Амирханов М.Б.², Айтуарова Б.М.³

¹Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ ЖОО-ға дейінгі білім беру
факультетінің аға оқытушысы

²Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ ЖОО-ға дейінгі білім беру
факультетінің аға оқытушысы

³Әлеуметтік ғылымдар кандидаты, әл-Фараби атындағы
ҚазҰУ ЖОО-ға дейінгі білім беру факультетінің аға оқытушысы

XX Ғ. 20-ЖЖ. МЕМЛЕКЕТТІК ЭКОНОМИКАНЫҢ ӨНЕРКӘСІП САЛАСЫН БАСҚАРУ

Мақалада XX ғ. 20-жж. экономиканың өнеркәсіп секторын басқару мәселелері экономика мен саяси институттар арасындағы кері байланысты

көрсетуге мүмкіндік беретін неoinституционалды тәсіл тұрғысынан қарастырылады. Авторлар жәс аяқталған, тұтас басқару жүйесі болмағанын дәлелдейді және халық шаруашылығының негізгі диспропорциясын жою бойынша шаралар әрқашан жүргізіле бермегенін көрсетеді. Басқарма шешімдері үнемі мемлекеттік өнеркәсіпті орталықтан басқару механизмін бекітудің жалпы схемасына сай келді, ал нарықтық ұстаным экономиканың перифериялық секторында жүзеге асты. Экономиканың мемлекеттік секторын нарыққа ыңғайластыру дағдарысты құбылыстарды туғызды.

Ключевые слова: жаңа экономикалық саясат, басқару, өнеркәсіп, нарықтық қатынас, трест, Халық комиссарлар кеңесі, сыртқы сауда.

Begalyeva A.K.¹, Amirkhanov M.B.², Aituarova B.M.³

¹KazNU named after al-Farabi, senior lecturer of the faculty of pre-university education

²KazNU named after al-Farabi, senior lecturer of the faculty of pre-university education

³candidate of social sciences, senior lecturer of the faculty of pre-university education, of KazNU named after al-Farabi

MANAGEMENT OF THE STATE INDUSTRIAL SECTOR OF THE ECONOMY IN 20-IES OF THE XXTH CENTURY

In the article the questions of the state industrial policy of the 1920s are considered from the perspective of neoinstitutional approach that identifies feedback between the economy and political institutions and explore real but not only formal management practices. It is shown that the NEP management system was not complete and holistic. It consisted of a set of not always correlated measures aimed at the elimination of major imbalances of the economy. Management decisions fitted into the overall scheme of approval mechanism for centralized management of state industry and market trend were implemented mainly in the peripheral sectors of the economy. Attempts to fit the public sector of economy to a market economy in order to overcome the latter provided fertile ground for the crisis. A series of crises of the twenties (the financial crisis of 1922, the crisis of sale in 1923, commodity hunger in 1924-1925, the grain procurement crisis in 1927-1928, etc.) were broken out due to the combination of natural process of market relations revival and active but poorly efficient intervention of the party-state leaders. And measures taken to overcome another crisis contributed to further decrease of the market space.

Key words: new economic policy, management, industry, market relations, trust, Council of People's Commissars, foreign trade.

Вопросы управления нэповской промышленностью (в том числе государственной) довольно основательно рассмотрены как в советской, так и в постсоветской историографии (Богомолова Е.В., 1993, Дробижев В.З., 1966. Хозяйственный механизм ...1990). Но в большинстве случаев (прежде всего, в работах по истории государства и права) речь идет о формальной институциональной составляющей